



**לעילוי נשמה  
הרב חפץ בן אסתר זצ"ל  
פרשת שלח**

חידושי תורה ושאלות על **פרשת השבוע** וענייני דיומא מ - א' ועד ת' מהחומש מפרשים מדרשים וכד'  
התשובות מסודרות לפי סדר **א-ב**  
בפרשת שלח 119 פסוקים = **דמעה**

אותו היום ערב תשעה באב היה אמר להם הקב"ה אתם בכיתם בכיה של חנם ואני קובע לכם בכיה לדורות (תענית כ"ט).  
בפרשת שלח ישנם 3 מצוות, מתוכן 2 מצוות עשה ו-1 מצוות לא תעשה (ספר החינוך).

שלח לך אנשים ויתרו את ארץ פנעו אשר אני נתן לבני ישראל איש אחד אחד למטה אבתיו תשלחו פל נשיא בהם. (יג ב)  
איתא בירושלמי (סוטה פ"ו ה"ה) לדעת רבי ישמעאל נשלחו שנים עשר אנשים ולדעת רבי עקיבא נשלחו עשרים וארבעה אנשים.

**מדוע נשלחו כ"כ הרבה אנשים, האם לא ראוי שיעשו את עבודתם בהשאי.**

אצל יהושע נאמר וישלח יהושע בו נון מן השטים **שנים אנשים מרגלים** חָרַשׁ לָאֵמֶר לְכוּ רְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְאֶת יְרִיחוֹ. (יהושע ב א) **חָרַשׁ** בסתר,  
מדוע יהושע שלח רק שני אנשים. מה ההבדל בין תרים לבין מרגלים.

טיב הארץ בודקים באמצעות תרים שהם שליחים תיירים (וכן מלשון יתרון, שרואים את הדברים היפים) ואז צריך נשיא לכל שבט, גם אם מדובר  
בהרבה אנשים מכיוון שהם תיירים זה לא נראה חשוד. מרגלים באים לראות את ערוות הארץ לחפש נקודות תורפה שיהא נוח לכובשה, ולכן צריך  
מעט אנשים ובחשאי.

עיקר שליחות המרגלים אצל יהושע הייתה כדי לבדוק את העיר יריחו ואת סביבתה ולא לבדוק את כל הארץ. **אברבנאל** מונה ארבעה הבדלים בין  
שליחת המרגלים בימי יהושע לשליחת המרגלים בימי משה: **א.** שהיו שנים עשר מרגלים ולכן קל יותר להאמין לדבריהם מאשר להאמין לדבריהם של  
שני מרגלים. **ב.** המרגלים ששלח משה היו ראשי בני ישראל ולכן היה קל יותר להאמין לדבריהם. **ג.** משה שלח אותם גם לדברים שאינם קשורים  
ישירות לריגול "וראיתם את הארץ... ומה הערים" וזאת לעומת יהושע ששלח אותם רק למטרת ריגול. **ד.** משה שלח את המרגלים בגלל עצת בני  
ישראל ואילו כאן היוזמה כולה הייתה של יהושע.

בשילוח המרגלים בימי משה לא שררה אהדות בקרב שבטי ישראל, בני שבט אחד לא נתנו אמון בראש שבט אחר, ולכן שלח משה 12 אנשים, הפירוד  
גרם לשליחותם שלא תצליח. אבל בימי יהושע, כשעם ישראל נערך לקראת מלחמת כיבוש הארץ, העם היה מאוחד והסתפק בשני מרגלים ולא ב-12.  
ולפי שהייתה אהדות בתוכם, קירוב לבבות ואימון הדדי, הצליחו ועשו חיל.

גדולה מצות ציצית, ששקולה כנגד כל המצוות

דכתיב: **וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות י-הוה** (במדבר טו לט) ציצית עולה ת"ר, וח' חוטין וה' קשרים – י"ג. הרי תרי"ג. אף על פי שהוא כתוב חסר  
יו"ד, מפרש בתנחומא, ג' פעמים כתיב ציצית בפרשת ציצית, וחד מינייהו "לציצית" (שם), שדי ל' לכולהו והיא משלמת המנין. רבי שמעון בן יוחאי אומר  
כל הזוהר בציצית זוכה ורואה פני שכינה, כתיב הכא **וראיתם אתו**, וכתיב התם **את י-הוה א-להיה תירא אתו תעבד** (דברים ו יג) ריש לקיש אמר כל  
הזהיר במצות ציצית, זוכה שמשמשים לו שני אלפים ושמונה מאות עבדים, שנאמר: **אשר יחזיקו עשרה אנשים מפל לשנות הגוים והחזיקו בכנף  
איש יהודי** (זכריה ח כג) וכל המבטל מצות ציצית, עליו נאמר: **לאחז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה** (איוב לח יג). **בכל עת יהיו בגדיה לבנים**  
(קהלת ט ח) זו מצות ציצית, **ושמו על ראשה אל יחסר** (שם). זו מצות תפילין. רבי אליעזר בן יעקב אומר: כל מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו ומזוזה  
בפתחו וציצית בבגדו, מובטח לו שלא יחטא, שנאמר: **יהחוט המְשַׁלֵּשׁ לֹא בְמַתְרָה יִנְתֵּק**. (קהלת ד יב) ואומר **הנה מלאך י-הוה סביב ליראיו ויִתְלַצֵּם**  
(תהלים לד ח) (טור אורח' כד)

כתב הבית יוסף - בפרק במה מדליקין (שבת לב ב) פירש רש"י: **בכנף איש יהודי** – בשכר הכנף יחזיקו בכנף עשרה אנשים מכל לשון, הרי שבע מאות  
לשבעים לשון; וארבע כנפות יש לו, הרי אלפים ושמונה מאות. וכתוב בנימוקי יוסף: וזה מפני שיכירו בזמן ההוא כמה גדולה מצוה זו, וכי היא שהגנה  
עלינו בגולה ומביאה אותנו לחיי העולם הבא.

**ולא תתרו אחריו לבבכם ואחריו עיניכם אשר אתם זנים אחריהם**. (טו לט) פרש"י – כמו (לעיל יג כה) **מתור הארץ** הלב והעיניים הם מרגלים  
לגוף ומסרסרים לו את העבירות, העין רואה והלב חומד והגוף עושה את העבירות.

**מדוע בתורה כתוב אחריו לבבכם לפני ואחריו עיניכם**, הרי קודם העין רואה ואח"כ הלב חומד.

הלב מנהיג את כל הגוף וכל האיברים שבגוף נמשכים אחריו. (רבינו בחיי). ראייה ראשונה היא יכולה להיות פתאומית, האזהרה היא שלא יהא הלב חומד  
ויוסיף להביט בעבירה (עמק דבר) איתא במדרש (ילקוט שלח רמז תש"ג) אמר הקב"ה למשה בימי החול יש לנו תפילין לסימן, משא"כ בשבת שאין מניחים  
תפילין אין לנו סימן שלא לעבור עבירה לכך אמר הקב"ה **ועשו להם ציצת** (טו לח) ויהיו הציצית לזכר תחת התפילין, היות שתפילין של יד מניחים  
תחילה נגד הלב, ואח"כ תפילין של ראש כנגד העיניים לכך כתיב **אחריו לבבכם** קודם. (אמרות ה)

אתא במדרש תנחומא פרשת "שלח":

**המשה דברים האב חייב לעשות לבנו:** למול אותו, וללמדו תורה, ולפדותו, וללמדו אומנות, ולהשיאו אישה.

האב - זה הקדוש ברוך הוא.

והבן - אלו ישראל.

כמו שהאב חייב למול את בנו - כך הקדוש ברוך הוא מל את ישראל על ידי יהושע, שנאמר: **ונעש לו יהושע חרבות צרים וקמל את בני ישראל**. (יהושע ה ג)  
לפדות את בנו - אף הקדוש ברוך הוא פדה את ישראל, שנאמר: **ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ אשר ה'לכו א-להים לפדות לו לעם**. (שמואל ב ז כג)

ללמדו תורה - אף הקדוש ברוך הוא למד תורה לישראל, דכתיב: **אני י-הוה א-להיה מלמדך להועיל מדריכה**. (ישעיהו מח יז)

ללמדו מצות - אף הקדוש ברוך הוא למד את המצות לישראל, שנאמר: **אלה המצות אשר צוה י-הוה את משה אל בני ישראל**. (ויקרא כו לד)

## שאלות

- א. **הַיֵּשׁ בַּה עֵץ אִם אֵין** (יג ב) פרש"י - אם יש בהם אדם כשר שיגן עליהם בזכותו. על מי נאמר ששנותיו היו ארוכות כעץ - שהאריך ימים רבים ומגן מצל וסוכך על דורו כעץ.
- ב. סימן לקביעות המועדים: **א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"פ**. פירוש, ביום א' של פסח יהיה לעולם תשעה באב, וסימן: **ומצות על מררים יאכלהו**. (שמות יב ה) (טור או"ח סי' תכ"ח). מאכל שנהגו לאכול בליל פסח זכר לאבלות.
- ג. טלית של ב' שותפים חייבת בציצית, באיזה מקרה טלית של שותפים פטורה מציצית
- ג. איתא בחז"ל - רמ"ח אברים יש באדם וכנגדם רמ"ח מצוות עשה. וכן יש באדם שס"ה גידים וכנגדם שס"ה מצוות לא תעשה. כל גיד ואבר מכוון כנגד מצווה. כנגדם שס"ה ימים בשנה. כל יום מכוון כנגד לא תעשה. איזה לא תעשה מכוון כנגד תשעה באב.
- ד. ניאמרו **איש אל אחיו נתנה ראש ונשוכה מצרימה**. (יד ד) את מי חשבו למנות להנהיג את עם ישראל במקום משה ואהרן ולשוב מצרימה.
- ה. ניקרא **משה להושע בן נון יהושע**. (יג טז) בפרשת משפטים כבר נאמר נקם משה ויהושע משירתו ויעל משה אל הר הק-להים. (שמות כד יג) וכן בפרשת כי תשא ומשירתו **יהושע בן נון** נער לא ימיש מתוך האהל. (שמות לג יא) מתי התחיל משה לקרוא להושע יהושע.
- ו. ראייה בפרשה שכאשר אדם שונא אדם אחר לא יזכירו בשמו אלא בשם אביו, כמו שמצינו אצל דוד ששאל לא הזכירו בשמו רק בשם אביו. **ניאמר שאול אל יהונתן בנו מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלקחם**. (שמואל א כז)
- ז. איתא בגמרא (גיטין לו.) אמר רבן גמליאל תקנה גדולה התקינו שיהיו מפרשין שמויותיהן בגיטין מפני תיקון העולם. ובסימנא לא נהא רב צייר פנורא דג רבי תנינא צייר תרומא ענף דקל **רב חסדא** את האות **סמך**, ורב הושעניא את האות **עין**, רבה בר רב הונא צייר מכותא וילון ספינה, שאני רבנן דבקיאיין סימנייהו. מה הטעם שרב חסדא היה חותם את שמו דווקא באות באות ס'?
- ח. איתא בגמרא (כתובות קיב.) רבי אבא מנשק פפי דעפו. פרש"י - אלמוגים לישנא אחרינא כיפי דעכו סלעים. משום חביבותה של ארץ ישראל. פירש הבן יהודע (שם) שבאותו זמן היו עושין מן כיפי דעכו כלים וחפצים וצוירים נאין כאשר עושין עתה בירושלים מן אבני ארץ ישראל והיו מביאים כלים אלו לבבל למכור או למתנות וכשהיה רבי אבא רואה אותם היה מנשקם בשביל כבוד ארץ ישראל. משמע שעכו הינה חלק מארץ ישראל. איתא בגמרא (גיטין ב.) **המביא גט ממדינת הים**, צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נתקם. רבי מאיר אומר: עפו פאָרץ ישראל לגיטין. (משמע שרק לגיטין ולא לשאר דברים) וכן איתא בירושלמי המוכר עבדו לעכו יצא לחירות ר"ש אביו דרבי יודן אומר אפילו מעכו לעכו וכיון דאפילו באותו צד שבארץ ישראל יצא לחירות אם כן מעכו לעכו אמאי יצא לחירות כיון דחשיב כחוצה לארץ. **משמע שעכו הינה חוץ לארץ**.
- ח. **ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא**. (יד א) כשחזרו המרגלים מצאו את ישראל עוסקים בהלכות אלו, אמרו להם לארץ אין אתם נכנסים ואתם עוסקים במצוות התלויות בארץ? מדוע דווקא היו עוסקים במצוות אלו.
- ט. **ושם ראינו את הנפילים בני ענק מן הנפילים ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם**. (יג לג) פרש"י שמענו אומרים זה לזה נמלים (י"ג חגבים) יש בכרמים כאנשים. מדוע הקב"ה לא הראה להם מציאות יפה ושלמה שלא תגרום להם להוציא דיבה רעה על הארץ.
- י. בפרשתנו פעמיים משה רבינו לא אמר 'אמת'.
- כ. באיזה תאריך נשלחו המרגלים לתור את הארץ.
- ל. **וישלח אתם משה ממדבר פארן על פי י-הנה פלם אנשים ראשי בני ישראל המה**. (יג ג) מה הטעם שחזר ואמר **וישלח אתם משה לתור את ארץ כנען** (יג ז).
- מ. במגילת איכה הקינה מסודרת לפי סדר אלפא ביתא, מה הטעם שברוב הפסוקים הקדים את האות פ' לאות ע'. (בפרקים ב' ג' ו' מלבד א"ב הראשון).
- נ. **ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אהרי ויהביאתיו אל הארץ אשר בא שמעו ותרעו יורשנה**. (יד כד) מדוע רק כלב מודגש לטובה ויהושע לא מקבל שום הכרה בכך שלא השתתף עם המרגלים בדיבת הארץ?
- נ. **שלח לה אנשים ויתרו את ארץ כנען אשר אני נתן לבני ישראל** (יג ב) על מי נאמר שאילו היו שולחים אותם לא היו מספרים בגנות הארץ.
- ס. פסוקים בפרשה נהגו לאומרים (בחלק מהקהילות) בסליחות מיד לאחר אמירת י"ג מידות של רחמים, וכן בתפילת ערבית של יום הכיפורים.
- ע. פי דבר י-הנה בזה ואת מצנתו הפך **הפך תפך** הנפש ההוא עונה בה. (טו לא) מדוע נאמר בכפל לשון **הפך תפך**
- פ. למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים לפי שלקתה על עסקי דיבה שדברה באחיה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר. (תנחומא ה, רש"י יג ב). מאין ידעו המרגלים שעל עסקי דיבה נצטרעה מרים, הלא לא דיברה רק עם אהרון ולא ידעו מזה כי אם משה אהרון והיא ובוודאי משה ואהרון לא סיפרו את הדבר לאיש.
- צ. חברון בארץ ישראל שיש בה אדמת טרשים, מוצלחת פי שבע מהעיר הטובה ביותר במצרים שבה מגדלים מלכים.
- צ. **ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת**. (טו לב) מי היה המקושש (לדעת רבי עקיבא).
- ק. מחשבה טובה המקום מצרפה [למעשה], מחשבה רעה אין המקום מצרפה [למעשה]. (תוספתא פאה פ"א) מדוע בעבודה זרה המחשבה נחשבת למעשה.
- ר. **אני י-הנה א-להיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לא-להים אני י-הנה א-להיכם**. (טו מא) מה הטעם שנהגו בקריאת שמע שחרית וערבית בציבור להוסיף את התיבות **י-הנה א-להיכם אמת**. והוא מהפסוק: **וי-הנה א-להים אמת** (ירמיהו י) ויש שנהגו ביחיד להוסיף את התיבות אל מלך נאמן שהוא ר"ת אמ"ן, לפי שהוא מעין עניית אמן. (אוצר דינים ומנהגים ע"פ שבת קיט:)
- ר. **אכנו בדבר ואורשנו ואעשה אתה לגוי גדול ועצום ממנו**. (יד יב) איתא בגמרא פל דבור ודבור שפי הקדוש ברוך הוא לטובה, אפילו על תנאי לא תזר בו. במי מזרעו של משה רבינו נתקיימה ההבטחה ונעשה גוי רב ועצום ממנו שהיו למעלה מששים ריבוא של ישראל במדבר.
- ש. ויעלו בנגב ויבאו עד חברון ושם אחימן ששי ותלמי ילידי הענק (יג כב) מה הטעם שנקרא **ששי**.
- ש. **שלח לה אנשים ויתרו את ארץ כנען אשר אני נתן לבני ישראל** (יג ב) באיזה שנה יצאו בני לגלות בבית המקדש הראשון בשביל חטא המרגלים והוא רמוז בפרשה, ואיתא בגמרא **ויבכו העם בלילה ההוא**. (יד א) אתם בכיתם בכיה של חינום אני קובע לכם בכיה לדורות. (תענית כט. - סנהדרין קד:)
- ת. איתא בשו"ע (או"ח תקפ ב) אלו הימים שאירעו בהם צרות לאבותינו וראוי להתענות בהם וכו' בי"ז באלול מתו מוציאי דבת הארץ. (וי"ג שבעה באלול. באר היטב). לכאורה קשה הרי כתוב **ובאבד רשעים רנה**. (משלי יא י) מדוע ראוי להתענות.
- ת. **ניקרא משה להושע בן נון יהושע**. (יג טז) פרש"י - התפלל עליו יה וישיעך מעצת מרגלים. מדוע משה התפלל דווקא על יהושע.

## תשובות

- א. איוב – דכתיב **איש היה בארץ עין איוב שמו והיה האיש ההוא תם וישר וירא אלהים וסר מרע**. (איוב א א)
- ב. ביצים – כתב הרמ"א (שו"ע או"ח תעו ב) נוהגים בקצת מקומות לאכול בסעודה ביצים זכר לאבלות, ונראה לי הטעם משום שליל תשעה באב נקבע בליל פסח, ועוד זכר לחורבן שהיו מקריבין קרבן פסח.
- ג. גוי ששותף בטלית עם יהודי, הטלית פטורה מציצית. (כנה"ג, ה"טו)
- ג. גיד הנשה – ותפוא כל העדה ויתנו את קולם ויכפו העם בליקלה ההוא. (יד א) **את ר"ת תשעה א"ב**. וכן בפסוק על פן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה (בראשית לב ג) **את ר"ת תשעה א"ב**. ואיתא בזוהר (פ' וישלח) שכל האוכל בתשעה באב כאילו אוכל גיד הנשה. (טעמא דקרא) דתן במקום משה ואבירים במקומו של אהרן. (מדרש תהלים פרק ק"ו ה) א"נ ביקשו למנות את קורח כמנהיג במקום משה ואהרן. (מאור האפלה)
- ה. הר הזר – כתב רבינו מיוחס בר אליהו 'שינה משה את שמו בהר סיני וקראו יהושע'. והחזקוני כתב 'לא שקראו עתה יהושע אלא כשנעשה משרתו ומצא חן בעיניו שכן הוא המנהג'. ורבינו בחיי כתב – כי לכבוד משה שהיה עתיד לקראו יהושע לא רצתה תורה להזכירו בשם אחר. והחת"ס כתב – מבטן לידה קראוהו אבותיו יהושע, וכשנבחר לנשיא בני אפרים שינו את שמו לחשיבות וקראוהו יהושע, ולומר שמרוב צדקתו אינו צריך סעד לתומכו והוא נושע בעצמו, ומשה קרא לו יהושע כשמו הקודם, לפי שהבין שאין השעה ראויה לכך מפני המרגלים.
- ו. **ניהם קלב את העם אל משה** (יג ל) פרש"י – צווח ואמר וכי זו בלבד עשה לנו **בן עמרם** השומע היה סבור שבא לספר בגנותו. פתח וקרא למשה **'בן עמרם'** ולא קרא לו בשמו, כדי שיחשבו כולם שהוא שונא למשה. (רבי יעקב מליסא ה'נתיבות)
- ז. זיכרון לא היה לו, כיון שהיה חריף ומפולפל, לכך היה חותם שמו באות ס' הרומזת לסימנים, אמר רב חסדא: אין תורה נקנית אלא בסימנים **שנצאמר: שימיה פניהם** (דברים לא ט). אל תקרי **'שימיה'**, אלא **'סימניה'**. (עירובין נד: ) ס"ע סימנים עשה. וזהו סוד הצלחתו לזכור את התורה. (תורה מסיני)
- ח. חלה בערלה – (ירושלמי תענית פ"ד ה"ה) חלה ועורלה שונות משאר כל המצוות התלויות בארץ, שבכולן לא התחייבו ישראל אלא לאחר ירושה וישיבה (כיבוש הארץ וחלוקתה לשבטים), ואילו בחלה ובעורלה התחייבו מיד משנכנסו לארץ. מכיון שעמדו ישראל להיכנס לארץ, היו עוסקים באותה השעה בהלכות חלה ועורלה, כדי לקיים אותן מיד בכניסתם לארץ. (אור לישירים שם)
- ט. טבעית היא ההשגחה בארץ ישראל לעומת השגחה ניסית שהיתה במדבר לכן הראה להם את הצדדים הקשים יותר של הארץ. (השל"ה הקדוש)
- י. **יהנה ארץ אפים ורב חסד נושא עון ונפש עון ונפש עון נקמה לא ונקמה נקמה על פנים על שלשים ועל רבעים**. (יד יח) בפסוק זה משה רבינו לא מזכיר את כל י"ג המידות, ולא הזכיר מידת 'אמת' כיון שבג"ה הנהיגו עצמם בשקר ובמידה שאדם מודד בה מודדים לו. (זוהר ח"ג קס"א ב - צרור המור) . א"נ לפי שאמת משמעה לנהוג לפי קו המשפט ושורת הדין ומשה ביקש לפני הקב"ה שיעשה עימם לפני משורת הדין. (חזקוני), וכן בפסוק **אני יהיה אלהיכם**. (טו מא) לא הזכיר אמת. (ורק אנו מזכירים זאת בקריאת שמע ערבית ושחרית) .  
כ. כ"ט סיון נשלחו המרגלים. (תענית כט.)
- ל. ליווה משה את המרגלים כאשר יצאו לדרך. (אור החיים) א"נ בתחילה שלחם בפרהסיא ובמעמד כל ישראל, מחמת כן חשש משה שמה יש מרגלים בתוך כלל ישראל שיגידו לכנענים על שילוחם, ונמצא מסכן את חייהם, לכך אמר להם אל תלכו בדרך ישרה אלא בדרך עקלתון כדי שתיראו כאילו אתם באים מאותם מדינות שמעבר האחר של ארץ ישראל. (ר"ה פלטיאל)
- מ. מרגלים אמרו בפניהם מה שלא ראו בעיניהם, דהיינו הקדימו מאמר פיהם לעיניהם מה שלא ראו בעיניהם. שהם לא הלכו לחברון וכדי ליראם אמרו כן (מדרש אגדה) וכנגד הקדמת פה לעין הקדימו בקינה האות פ' לאות ע'. (סנהדרין קד: ) . ירמיה הנביא מוכיח את ישראל במעשיהם הרעים רמז למרגלים. (מדרש הגדול)
- נ. ניסיונו של יהושע היה פחות קשה משום שזכה להגנה רוחנית בברכתו של משה י-ה יושיעך מעצת המרגלים. כלב לעומת זאת התגבר נגד הרצון הטבעי שלא להיות חריג במונח שלילי מכולם, **הנהיה רוח אחרת עמו** ולמרות הכל הוא הלך נגד כולם, לכן קיבל שכר חריג לטובה. כולם ימותו במדבר והוא - לבד, בשונה מכולם - **והביאתיו אל הארץ**. (הרב יחזקאל יעקובזון)
- נ. נשים – לפי שהיו מחבבות את הארץ שנאמר **תנה לנו ארצה** (כ ד), וזה שאמר **שלה לך אנשים** לך לדעתך שאתה סבור שכשירים המה ואתה סבור שהארץ חביבה עליהם. וכן הנשים לא חטאו בחטא העגל ולא בחטא המרגלים ולכן לא היו בגזירה שימותו במדבר. (כלי יקר)
- ס. **סלה נא לעון העם הזה כגדל חסדך וכאשר נשאתה לעם הזה ממצרים ועד הנה**. **ויאמר יהיה סלקתי כדברך**. (יד יט-כ) .
- ע. עולם הזה – עולם הבא . לפי שיש שני מיני כרת, כרת הגוף וכרת הנפש, כרת הגוף מכוּנה בשם כרת בעוה"ז, וכרת הנפש בשם כרת בעוה"ב. עבודה זרה לגודל חומרתה נענשים בשני מיני כרת. (תורה תמימה)
- פ. פרסמה טמאה לגדולי ישראל והזקנים כדי שיהא לה כפרה, דאיתא בחז"ל דבעבירות שבין אדם לחברו ראוי לאדם להתוודות על חטאיו ברבים. (אמרות ה')
- צ. צוען. (רש"י, יג כב - כתובות קיב.)
- צ. צלפחד בן חפר משבט יוסף. איתא במדרש (ספרי) הא מה תלמוד לומר **וימצאו איש מקלשש עצים** (במדבר טו לב), תולש מן הקרקע. ומי היה צלפחד, דברי רבי עקיבא. ואדם כשר היה וכוונתו לשם שמים. לפי שראה שבג"ה מתרשלים מאוד במצוות השבת.
- ק. קב"ה בוחן ליבות וכליות, כשחושב אדם לעבור עבירה רק קב"ה יודע שרוצה לחטוא משום שהמלאכים לא יודעים מה בלב האדם, ואין אחד שיכול להעיד על העבירה שהתכוון לעשות, והקב"ה לא יעיד נגד בניו, אולם במחשבת עבודה זרה שכפר באהזותו יתברך ויצא מכלל בניו, יכול קב"ה להעיד עליו ולכן נחשבת המחשבה למעשה.
- ר. רמ"ה תיבות יש בקריאת שמע, נהגו להוסיף את התיבות **יהיה אלהיכם אמת** כדי להשלים רמ"ח תיבות כמנין אבריו של האדם. וכן בגימטריא **אברהם** = 248. ויש שנהגו ביחיד להוסיף את התיבות **אל מלך נאמן**.
- ר. רחביה . דכתיב - **בני משה גרשם ואליעזר ... ויהיו בני אליעזר רמיה קראש ולא היה לאליעזר בנים אחרים ובני רמיה רבו למעלה**. (דברי הימים א כ"ג, טו-יז) ודרשו חז"ל למעלה מששים רבוא. (ברכות ז.)
- ש. שש אצבעות היו לו בכל יד ובכל רגל (ילקוט מאור האפלה) . א"נ מלשון עמודי שש (שיש) שהם כבדים ומקום מעמדם ניכר, לפי שמקום רגליו מעמיק בארץ מרוב כובדו וניכר כמו גומא . (סוטה לד:)
- ש. של"ח שנים, רמזו בפסוק **של"ח לך אנשים**, שבג' אלפים ושל"ח שנים חרב בית המקדש הראשון. (ע"ז ט) (בעה"ט)
- ת. תשובתם לא התקבלה אע"פ ששבו בתשובה, לפיכך מתענים. (מגן אברהם בשם הב"י שם)
- ת. תלמידו היה והקפיד עליו שלא יקדיח תבשילו ויתלו ברבו. **א"נ** לפי שהיה משבט יוסף שהביא את דיבת אחיו **ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם** (בראשית לו ב) היה ירא שלא ילך בדרך זקנו. (כלי יקר) **א"נ** ישראל פחדו מעמלק משום שנכוו בעבר כשנלחמו בו משום כך חשש משה שאם ישמעו דברי רפיון ופחד מיהושע עצמו שנלחם במלחמת עמלק, יאבדו כל תקוה לנצח במלחמה. (משך חכמה) **א"נ** חשש משה שמתוך ענוותנותו של יהושע, לא יעז לחלוק על חבריו המרגלים לפי שהיו גדולים ממנו במעלה. (יב"ע, כתב סופר, רמב"ן) **א"נ** ראה משה ברוח הקודש שהוא עתיד ליתול עשרה חלקים בארץ ישראל, שיהושע ירש את חלקם של עשרת המרגלים שהוציאו דיבת הארץ רעה .  
**א"נ** איתא בחז"ל שנתעברה נשמות י"ב השבטים במרגלים, שבת לוי שלא ירשו את הארץ לא שלחו נשיא, לפיכך נתעברה נשמת לוי ביהושע שעתידי להנהיג את ישראל בארץ. לכן משה רבינו בירך אותו מאחר והוא מייצג גם את שבט לוי.

